

18 juni 2023 avondmaalsdienst
verkondiging

inleiding op Schriftlezing

We lezen een passage uit de brief van Paulus aan de Galaten. Galatië is een landstreek in wat we nu Turkije noemen. De christelijke gemeente bestond vooral uit niet-joodse mensen. En nu waren er prekers gekomen die zeiden dat de christenen zich toch aan de hele joodse wet moesten houden om echt bij Christus te horen. De hele joodse wet, daar hoorde bv ook besnijdenis bij. Paulus gaat flink tegen die opvatting tekeer in de Galatenbrief. Als je gelooft in Christus, moet je je heil niet verwachten van het naleven van de wet. Christus heeft je bevrijd; laat je niet opnieuw tot slaaf maken. In dat betoog zegt Paulus ook die zin die de situatie daar ruim overstijgt: Er zijn geen Joden of Grieken meer, slaven of vrijen, mannen of vrouwen, - u bent allen één in Christus.

Schriftlezing: Galaten 3:23-29

verkondiging

Gemeente van onze Heer Jezus Christus

Het maakt in onze samenleving nogal uit bij welke groep je hoort.

Dat ontdekte Joris Luijendijk. Hij schreef het boek: 'De zeven vinkjes: hoe mannen zoals ik de baas spelen.' Hij had namelijk opgemerkt dat hij over zeven kenmerken beschikte die hem bijzonder op weg hielpen bij zijn maatschappelijke carrière.

- (1) heeft minstens één hoogopgeleide of welgestelde ouder,
- (2) minstens één in Nederland geboren ouder,
- (3) man (4) hetero (5) wit (6) gymnasium of vwo (7) universiteit.

Door deze unieke combinatie van factoren kon hij het ver schoppen.

Het maakt niet alleen uit bij welke groep je hoort, er is ook een grote gevoeligheid op dit punt, want als je bij de ene groep hoort, ben je tegen de ander, zo iets.

Het woke-denken begon met bewustzijn van racisme en sociaal onrecht. De vinger bij de zere plek leggen. Dat is nodig wil er genezing ontstaan. Maar het doet ook zeer, er is soms overgevoeligheid.

Ik zie dat hoe we worstelen met het slavernij verleden. Het is verschrikkelijk hoe mensen als koopwaar de wereld over gesleept zijn om de welvaart van het rijke westen te vergroten. En hoe dat ook gebeurde met instemming van kerken, met de bijbel in de hand. Mensen ervaren zichzelf als nakomelingen van tot-slaaf-gemaakten. En dan heb je als witte Nederlander iets uit te leggen, ook als je voorvader geen regent van de VOC was, maar boerenknecht in een polder.

We worstelen met gender. Al voordat een kind geboren wordt, houden we een gender-reveal-party om bekend te maken of dit kind een jongetje of een meisje is. Als het meisje geboren wordt, zijn er uitsluitend roze felicitatiekaartjes in de handel. Als het tiener is, gaat ze op zoek naar haar eigen identiteit en blijkt ze misschien wel genderfluïde, of non-binair, om vervolgens als ze met de trein meegaat te worden aangesproken als 'beste reiziger.'

Er is niets mis mee dat we proberen gevoelig te zijn voor sociaal onrecht. En het kan heel goed zijn om je bewust te zijn van je eigen positie.

Maar het ontardt als we de hele maatschappij opdelen in hokjes en vakjes. En als dat hokje dan gaat bepalen wie jij bent en waarover jij wel een mening mag hebben en waarover niet. Een zwarte vrouw is niet per definitie slachtoffer, ze kan een krachtige persoon zijn, een uitstekende manager en zelfs iemand die zich grensoverschrijdend gedraagt. De hokjes en de vinkjes zeggen zeker iets, maar je bent er zelf ook nog en jouw gedrag doet ertoe.

En het ontardt ook als groepen heilig verklaard worden en geen kritiek meer kunnen ontvangen. B.v. Wie kritiek heeft op een uiting van Black Lives Matters wordt bij voorbaat al als racist bestempeld. *'bij voorbaat...'* Als het zo werkt in een groep, is er van die gevoeligheid voor het echte onrecht niet zoveel meer te verwachten.

Het doet ertoe bij welke groep je hoort. Dat was ook zo in Jezus' dagen. Eén van zegenspreuken uit het ochtendgebed van een Joodse man luidde:

*Gezegend zijt Gij Heer onze God, Koning der wereld,
dat Gij mij niet een heiden (= niet-Jood) hebt gemaakt;
gezegend zijt Gij, dat gij mij niet een slaaf gemaakt hebt;
gezegend zijt Gij, dat Gij mij niet een vrouw gemaakt hebt.*

Maar Paulus zegt:

*U allen
die door de doop één met Christus bent geworden,
hebt u met Christus omkleed.
Daarin is geen Jood en geen Griek,
daarin is geen slaaf en geen vrije
daarin is geen mannelijk en vrouwelijk.
Allen zijn jullie immers één in Christus Jezus.*

In de setting toen, tegenover die Galaten, lag de spits bij de eerste tegenstelling Joden en Grieken. Tegen de stemmen die de nieuwe christenen wilden belasten met de joodse wet, zegt Paulus: Het gaat erom dat je bij Christus hoort en dan doet het er niet toe of je Joods bent (en je aan de joodse leefregels houdt) of niet.

Maar in één adem met de Joden en de Grieken noemt Paulus ook het onderscheid tussen slaven en vrije mensen. De maatschappij in die dagen was gebouwd op dat onderscheid. Maar in de gemeente van Christus doet dat onderscheid er niet toe. In principe ben je een vrij mens. Dat wil niet zeggen dat Paulus pleitte voor afschaffing van de slavernij. Misschien niet omdat hij verwachtte dat Jezus snel terug zou komen. Het is wel een enorme relativering van de bestaande orde.

En Paulus is nog niet klaar. Ook of je mannelijk of vrouwelijk bent doet er niet toe als je bij Christus hoort.

Waar je in onze samenleving zomaar aan de verkeerde kant kan komen te staan, omdat je wit bent, of juist omdat je een paar essentiële vinkjes mist (homo, vrouw) om wat je voorouders hebben gedaan (slavenhouders) of wat hen is overkomen (tot slaaf gemaakt),

en waar je bij ons dus zomaar geen recht van spreken hebt, want jij bent niet... daar is het in de gemeente van Christus principieel anders. Voor Christus doen al die categorieën waarin wij de wereld verdelen er niet toe. Het enige dat telt is: stel je je vertrouwen op Hem.

En als ergens duidelijk wordt wat dat betekent dan is het wel in de doop.

Ieder mens die gelooft in Jezus Christus mag gedoopt worden. Maakt niet uit of je jongen of meisje bent of niet zo goed weet hoe dat voor jou is. Maakt niet uit of je CEO van een grote onderneming bent of afstand tot de arbeidsmarkt hebt. Maakt niet uit of je bent opgegroeid met geloof, met de leefregels daarvan of er later bijgekomen bent. Jij mag gedoopt worden in zijn naam.

En als je naar een doop kijkt, zie je ook dat al onze onderscheidingen er niet toe doen. Wij zien meestal de doop van jonge kinderen. Daar bij de Galaten zullen het vooral volwassenen zijn geweest die in Christus zijn gaan geloven en gedoopt worden.

Hoe ziet dat eruit dat? Je gaat kopje onder. Je 'oude' leven (zonder Christus) laat je achter je. Je komt weer boven als een nieuwe mens.

Paulus vergelijkt het met nieuwe kleren. Romeinse jongens kregen op een zekere leeftijd als ze zonder speciale toezichthouder de straat op mochten op een speciale feestdag (17 maart) in een ceremonie een nieuwe toga. Hun 'toga praetexta' (met een paars randje, zodat iedereen zag 'dit is een kind') werd verwisseld voor een toga virilis, een echte witte mannentoga.

Als je gedoopt wordt, word je met Christus omkleed. Misschien gebeurde dat ook letterlijk, met een wit doopgewaad. Maar in elk geval symbolisch. Christus wordt als het ware je jas, je mantel. Dus wie een gedoopt mens ziet, ziet Christus. Dat is jouw nieuwe identiteit. Je hoort bij Hem.

Door je geloof in Christus ben je een kind van God. Dat is wie jij bent. En dat kan niemand je afpakken.

En wat zo mooi is: kind van God zijn is geen totalitair systeem. Met een set van scherp omlijnde regels en voorschriften. We staan in de vrijheid van Gods kinderen, een vrijheid die jou uitdaagt om op de plek waar jij bent te leven vanuit Gods liefde.

Bij kind van God denken wij aan een warme liefdevolle band. Paulus benadrukt hier vooral dat je als kind van God, letterlijk 'zoon' van God, ook zijn erfgenaam bent. Je mag delen in zijn belofte. Dat is nogal wat als je bedenkt hoeveel mensen misgrijpen als het gaat om krijgen waar je recht op hebt (slaven en vrouwen hadden sowieso geen rechten). Als ik denk aan kolonialisme, land afgepakt, manier van leven onmogelijk gemaakt, aan armoede door schulden, bezit verloren, rechteloos... Een kind van God hoeft niet bang te zijn om bij God uit de gratie te vallen.

Wij mogen in deze samenleving staan als mensen die met Christus omkleed zijn. Ik geloof dat dat ons vrijheid geeft. Wat onze maatschappelijke positie ook is.

We zijn vrij om te leven als kinderen van God. En dus ook vrij om ons te laten inspireren door Jezus.

Hij zegt: "Gelukkig wie honger en dorst naar gerechtigheid, want zij zullen verzadigd worden. Gelukkig de zachtmoedigen, want zij zullen het land beërven." Je moet je niet weg laten zetten als 'woke' als je oog hebt voor onrecht, als je gelooft dat dingen anders moeten. Maar je moet je ook niet uitleveren aan 'woke.' De Bron voor hoe je wilt leven is niet woke of antiwoke of welke groep ook. Je bron is dat je leeft in Gods wereld. Leef met God je Schepper, met zijn Geest, de vrucht van zijn Geest. En daarin mag je je eigen stem laten horen, je eigen afweging maken, gevoed door gebed, door te luisteren naar wat God van je vraagt.

Ik geloof ook dat we in deze gepolariseerde samenleving ons best moeten doen voor echte ontmoetingen. Niet dat stekelige uiten van meningen, maar echt het gesprek aangaan. Vragen: wat maakt je zo boos? Waar ben je bang voor? Je hoeft het niet eens te zijn om toch in elkaars hart te kunnen kijken. En dat gesprek begint misschien wel hier in de gemeente van Christus.

Gelukkig is het niet alleen praten en denken. Vandaag mogen we ook vieren en proeven van de liefde van God. Als we straks de Maaltijd vieren. Ieder van ons bekleed met Christus, ieder van ons met lege handen om die te laten vullen met genadebrood.
Amen.